

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
**סוגיות עכשוויות באלימות מינית ומגדרית: מבט
רב תחומי**

**Contemporary issues in sexual and gender-based violence: a
multidisciplinary perspective**

ד"ר יעל בר צדק | התוכנית ללימודי מגדר

832798501

שיעור	סוג הקורס:
2	היקף נ"ז:
תשפ"ה	שנת לימודים:
ב'	סמסטר:
ימי ד', 16:00-17:30, בנין 902 חדר 101	יום, שעה וכתה
בתיאום מראש	שעת קבלה:
rael.btzedek@gmail.com	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il/course/view.php?id=86710	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

השיעורים יכללו היכרות עם ההיסטוריה של המאבק באלימות מינית ומגדרית וההגדרות של מין, מגדר ואלימות.

בהמשך המפגשים נלמד כיצד אלימות מינית ומגדרית נחוות מפרספקטיבות שונות: זווית משפטית, זווית תקשורתית, זווית טיפולית וזווית פמיניסטית ואקטיביסטית. נבחן את הדילמות איתן מתמודדות הגישות, ונדון בשאלת היכולת לייצר שינוי עומק בתחום זה באמצעות כל אחד מעולמות התוכן. בין השאר יידונו סוגיית רצח נשים, אונס במלחמה, אלימות בין בני זוג, הטרדה מינית ועוד.

מטרות/תוצרי הלמידה

מאז שנות השישים של המאה הקודמת הולך ומתרחב העיסוק בתיאור, שיום, והתמודדות עם סוגיית האלימות המופנית כנגד נשים. בשנים האחרונות, הן התיאוריה והמחקר והן עולם הטיפול והמשפט, מרחיבים את נקודת המבט לעיסוק באלימות המופנית גם כלפי גברים בתוך מערכות יחסים בעבודה ובמשפחה. הקורס יבחן נושאים אלה וידגיש את המשמעויות שכל אחת מהדיסציפלינות מייחסת לנושא ואת הפתרונות שהיא מציעה, תוך בחינת הקונפליקטים וההסכמות בין סוגי הפתרונות והגישות השונות שהתפתחו לאורך השנים.

מטרתו של קורס זה היא לפיכך להכיר את האופנים השונים בהן **דיסציפלינות תיאורטיות ויישומיות שונות מתמודדות עם סוגיית האלימות המינית והמגדרית ומנסות לתת לה פתרונות**. באופן ספציפי, יבחן הקורס את האופן בו **עולמות המשפט, הטיפול, התקשורת ותנועות חברתיות-פמיניסטיות מתבוננות על אלימות מינית ומגדרית, את האופן בו הן מגדירות את הבעיה ואת דרכי ההתמודדות שמציעה כל אחת מהדיסציפלינות**. בנוסף מבקש הקורס לבחון את האופנים בהן דרכי התמודדות שונות ומגוונות אלה מעשירות ותומכות זו בזו כמו גם מתנגשות ומובילות לקונפליקטים.

ידע

1. הלומדות ים יכירו את התפיסות השונות של פרספקטיבות פמיניסטיות, משפטיות, טיפוליות ותקשורתיות ביחס לסוגיית האלימות המינית והמגדרית.
2. הלומדות ים יבינו את האופנים בהן הגישות השונות משלימות זו את זו ואת המקומות בהן המחלוקות ביניהן מקשות על שיתוף פעולה ומייצרות קונפליקטים.

מיומנויות

1. הלומדות ים יבחנו סוגיות ספציפיות בתחום האלימות המינית והמגדרית בכלים התיאורטיים והמעשיים שיקנה הקורס.
2. הלומדות ים ינתחו טקסטים תרבותיים מתוך הפרספקטיבות הנלמדות.
3. הלומדות ים יעריכו את תרומתן של כל אחת מהגישות להבנה, מניעה וטיפול באלימות מינית ומגדרית.

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' שיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת
1 19.3	הקדמה: הכיתה כמרחב בטוח. עניין של הגדרה: מה זו אלימות? מה זה מגדר? ומה הקשר בינם לבין כוח?	יצירת חוזה בין המשתתפות/ים	פוקו, מ' (1996). ההיפותזה הדכאנית. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 15-38). תל אביב: הקיבוץ המאוחד. פוקו, מ' (1996): מערך המיניות. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 54-71). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.
2 26.3	התיאוריות הפמיניסטיות: אלימות כתופעה חברתית והמאבק באלימות נגד נשים.		מקינן, ק' (2006). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת הפטריארכיה. בתוך: באום ואחרות (עורכות). ללמוד פמיניזם: מקראה. (עמ' 376-414). *סטודנטיות וסטודנטים מהתוכנית ללימודי מגדר לא מחויבים להגיע לשיעור זה (כנס ביכורי מגדר יתקיים במקביל).
3 2.4	אלימות מגדרית או אלימות ביחסים אינטימיים? תיאוריות מהתחום הטיפולי בנושא אלימות מינית ומגדרית	מרצה אורחת: ד"ר ענת בן פורת	<u>קריאת חובה:</u> רוזמן, נ., אריאל, ב. (2018). היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית וניתוח-על. <i>מגמות</i> , נב(2), 7-43. <u>קריאת רשות:</u> Kelly, J. B., & Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: Research update and implications for interventions. <i>Family court review</i> , 46(3), 476-499 Allison, C.J., Bartholomew, K., Mayseless, O., Dutton, D.G. (2008). Love as a battlefield: Attachment and relationship dynamics in couples identified for male partner violence. <i>Journal of family issues</i> , 29, 125-150. Scott-Storey, K., O'Donnell, S., Ford-Gilboe, M., Varcoe, C., Wathen, N., Malcolm, J., & Vincent, C. (2023). What About the Men? A Critical Review of Men's Experiences of Intimate Partner Violence. <i>Trauma, Violence, &</i>

			Abuse, 24(2), 858-872. https://doi.org/10.1177/15248380211043827
4 23.4	התמודדות משפטית עם אלימות מגדרית – בישראל ובעולם	מרצה אורחת: פרופ' רות הלפרין-קדרי	האזנה לפודקאסט: מי אמר סימטריה: כשחוק האיזוק האלקטרוני וחדר הטיפול נפגשים https://youtu.be/jcuOrWM6TkW?si=0EBnwI98TPszTvq9
5 7.5	בין חקיקה למאבק חברתי: החוק למניעת הטרידה מינית בישראל		<u>צפיית חובה:</u> פרק 2, "הנבחרות": https://www.kan.org.il/content/kan/kan-11/p-12062/149051 <u>קריאת רשות:</u> Cossman, B. (2021). #MeToo as Sex Wars. <i>The New Sex Wars: Sexual Harm in the #Metoo Era</i> . New York University Press (pp. 87-116).
6 14.5	אלימות במשפחה בזירת דיני המשפחה: סכסוכי גירושין ומשמורת.	מרצה אורחת: קרן הורוביץ, מנכ"לית מכון רקמן ומומחית לנושא גירושין בישראל.	כספי-שילוני, נ', ועיר-שי, ר'. (2024). "אין לראות בנתבע בעל מכה": נשים נפגעות אלימות עומדות למשפט בפני בתי הדין הרבניים. <i>משפט וממשל כ"ט</i> . שקרגי, ש', זפרן, ר' והלפרין-קדרי, ר' (בכתובים). על עליית שיח הניכור ההורי בדיני המשפחה בישראל.
7 21.5	היבטים אבחוניים וטיפוליים של אלימות מגדרית: זיהוי מסוכנות, הכרות של השלכות נפשיות, אתגרים בפנייה לטיפול ויציאה ממעגל האלימות.	מרצה אורחת: פרופ' רחל דקל	<u>קריאת חובה:</u> יסעור בורוכוביץ, ד. וגוסינסקי, ר. (2013). "רצחתי אותה אבל בחיים לא הרמתי עליה יד": הבדלים פנומנולוגיים בין רצח בנות זוג לאלימות כלפי נשים. <i>חברה ורווחה</i> , לג, 253-277. <u>קריאת רשות:</u> אינס-קינג, א. (2004). אלימות בן בני זוג - התערבות ראשונית: הערכת מסוכנות ודרכי הגנה - תדריך לאנשי מקצוע (עמ' 36-60), ירושלים: משרד הרווחה, השרות לרווחת הפרט והמשפחה. Dutton, D. G., & Kropp, P. R. (2000). A review of domestic violence risk instruments. <i>Trauma, violence, & abuse</i> , 1(2), 171-181.
הגשת מטלת אמצע עד ה 27.5 בסוף היום (חצות)			
8 28.5	סוגים של אלימות בתוך הבית: אלימות		קוורטין, א' (2018). כליאה של הדרת כבוד: שתלטנות קיצונית נגד נשים נשואות. יש לקרוא את התקציר בעמ' א'-ג' וכן את המסגרת התיאורטית, בעמ' 9-24.

		פיזית, מינית, רגשית, כלכלית ושתלטנות קיצונית (coercive control)	
אמנת איסטנבול - ניירות עמדה (מרכז רקמן; קהלת); צפייה "מצד שני עם גיא זוהר: אמנת איסטנבול": החל מדקה 05:15 https://www.youtube.com/watch?v=LXjngH0IPoo&t=315s הפודקאסט "אחד ביום": אמנת איסטנבול: https://www.mako.co.il/news-podcast_n12/one_a_day/Article-3dfba5264d7e081027.htm		9 4.6 ההקשר הישראלי: בין דת, הלכה ופוליטיקה	
בר צדק, י', ודוד, י'. (2023). קורבנות מדומיינים, פוגעים מדומיינים: אי-שוויון בייצוגים הטרוסקסואליים ולהט"בים בסיקור פגיעות מיניות בישראל. <i>מסגרות מדיה</i> 24, 13-40.		10 11.6 הזווית התקשורתית: סיקור של אלימות מינית ומגדרית באמצעי התקשורת	
Bergoffen, D. (2009). Exploiting the Dignity of the Vulnerable Body: Rape as a Weapon of War. <i>Philosophical Papers</i>, 38(3), 307-325	מרצה אורחת: יעל טל-פואה, מנהלת מטה החינוך וההסברה ומי שחברה את דו"ח האלימות המינית ב-7 באוקטובר מטעם איגוד מרכזי הסיוע	11 18.6 אלימות מינית במלחמה: השבעה באוקטובר	
חגאי-פריי, א'. (2011). על הדרה ופשעים יוצאים מן הכלל: פשעי מין, מגדר והמשפט הבין-לאומי הפלילי. <i>המשפט טז</i> תשע"א, 259-300.		12 25.6 המשך: השבעה באוקטובר כמקרה מבחן עבור המשפט הפלילי	
Kelly-Thompson, K., Lusvardi, A., & Weldon, L. (2019). Transitional Perspectives on Gender Violence: Opportunities and Challenges. In: Laura J. Shepherd (ED.), <i>Handbook on Gender and Violence</i>. Edward Elgar Publishing (pp. 249-264).		13 2.7 סיכום: בין תמיכה למאבק: על הדומה והשונה בין	

		השיח המשפטי, הטיפול והפמיניסטי במאבק באלימות מינית ומגדרית	
--	--	--	--

***שימו לב: ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם לקצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה**

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
85%	עבודה מסכמת – מטלה מסכמת הכוללת עבודה תיאורטית באחת הסוגיות הרלוונטיות לתכני הקורס או ניתוח של טקסט תרבותי / חומרים אמפיריים באמצעות הגישות שנלמדו לאלימות מינית ומגדרית.
15%	מטלת אמצע סמסטר – ניתוח טקסט תרבותי באמצעות אחת הגישות התיאורטיות שנלמדו

דרישות הקורס

- נוכחות ב - 80% מהשיעורים לכל הפחות
- קריאה/צפייה/האזנה לכל פריטי החובה בביבליוגרפיה לקראת כל שיעור
- השתתפות פעילה ומבוססת קריאה/צפייה/האזנה בשיעורים
- הגשת מטלת אמצע וכן עבודה מסכמת בסוף הסמסטר

דרישות קדם

ללא

אחד ביום: אמנת איסטנבול (פודקאסט):

https://www.mako.co.il/news-podcast_n12/one_a_day/Article-3dfba5264d7e081027.htm

אינס-קינג, א. (2004). אלימות בן בני זוג- התערבות ראשונית: הערכת מסוכנות ודרכי הגנה - תדריך לאנשי מקצוע (עמ' 60-36), ירושלים: משרד הרווחה, השרות לרווחת הפרט והמשפחה.

שמור לפי אי.נאל (1096957)

בר צדק, י', ודוד, י'. (2023). קורבנות מדומיינים, פוגעים מדומיינים: אי-שיויון בייצוגים הטרוסקסואליים ולהט"ביים בסיקור פגיעות מיניות בישראל. מסגרות מדיה 24, 13-40.

<https://mediaframes.sapir.ac.il/imaginedvictims>

"הנבחרות" פרק 2 (סדרת תעודה):

<https://www.kan.org.il/content/kan/kan-11/p-12062/149051>

חגאי-פריי, א'. (2011). על הדירה ופשעים יוצאים מן הכלל: פשעי מין, מגדר והמשפט הבין-לאומי

הפילי. המשפט טז תשע"א, 259-300. <https://hamishpat.colman.ac.il/?p=498>

יסעור בורוכוביץ, ד, וגוסינסקי, ר'. (2013). "רצחתי אותה אבל בחיים לא הרמתי עליה יד": הבדלים פנומנולוגיים בין רצח בנות זוג לאלימות כלפי נשים. חברה ורווחה, לג, 253-277.

כספי-שילוני, נ', ועיר-שי, ר'. (2024). "אין לראות בנתבע בעל מכה": נשים נפגעות אלימות עומדות למשפט בפני בתי הדין הרבניים". משפט וממשל כ"ט.

מהצד השני עם גיא זוהר: אמנת איסטנבול (החל מדקה 05:15)

<https://www.youtube.com/watch?v=LXjngH0IPoo&t=315s>

מי אמר סימטריה: כשחוק האיזוק האלקטרוני וחדר הטיפול נפגשים (פודקאסט):

<https://youtu.be/jcuOrWM6TkW?si=0EBnw198TPszTvq9>

מקינן, ק'. (2006). מיניות, פורנוגרפיה ושיטה: הנאה תחת הפטריארכיה. בתוך: באום ואחרות

(עורכות). ללמוד פמיניזם: מקראה. (עמ' 414-376).

<https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96026506#6.1128.6.default>

[t](#)

פוקו, מ'. (1996). ההיפותזה הדכאנית. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 38-15). תל

אביב: הקיבוץ המאוחד.

<https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96777424#7.1130.6.default>

[t](#)

פוקו, מ' (1996): מערך המיניות. הרצון לדעת: תולדות המיניות כרך ראשון. (עמ' 71-54). תל אביב:

הקיבוץ המאוחד.

<https://kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=96777424#7.1130.6.default>
t

רוזמן, נ', אריאל, ב'. (2018). היקף תופעת הקורבנות של אלימות פיזית בין בני זוג: סקירה שיטתית
וניתוח-על. *מגמות*, נב(2), 43–7. <http://www.jstor.org/stable/26378257>

רנן-ברזילי, א', ויוסרי, ש'. (2016). אלימות כלכלית במשפחה – בין דומיננטיות גברית לגבריות נכפית?
עיוני משפט, ל"ט, 613-660. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://law.haifa.ac.il/images/docu](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://law.haifa.ac.il/images/documents/Economic%20Violence.pdf)
[ments/Economic%20Violence.pdf](https://law.haifa.ac.il/images/documents/Economic%20Violence.pdf)

Allison, C.J., Bartholomew, K., Mayseless, O., Dutton, D.G. (2008). Love as a
battlefield: Attachment and relationship dynamics in couples identified for male
partner violence. *Journal of family issues*, 29, 125-150.

Bergoffen, D. (2009). Exploiting the Dignity of the Vulnerable Body: Rape as a Weapon
of War. *Philosophical Papers*, 38(3), 307-325.
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/05568640903420889>

Cossman, B. (2021). #MeToo as Sex Wars. *The New Sex Wars: Sexual Harm in the*
#Metoo Era. New York university Press (pp. 87-116).
<https://www.jstor.org/stable/j.ctv2tr522c>

Dutton, D. G., & Kropp, P. R. (2000). A review of domestic violence risk instruments.
Trauma, violence, & abuse, 1(2), 171-181.

Hacker, D. (2013). Men's Groups as a New Challenge to the Israeli Feminist Movement:
Lessons from the Ongoing Gender War Over the Tender Years
Presumption. *Israel Studies* 18(3), 29-40.

Goodman, L., Dutton, M.A., Weinfurt, K., & Cook, S. (2003). The Intimate Partner
Violence Strategies Index. *Violence Against Women*, 9(2), 163-186.
<https://doi.org/10.1177/1077801202239004>

Kelly-Thompson, K., Lusvardi, A., & Weldon, L. (2019). Transitional Perspectives on
Gender Violence: Opportunities and Challenges. In: Laura J. Shepherd (ED.),
Handbook on Gender and Violence. Edward Elgar Publishing (pp. 249-264).
[https://www.e-elgar.com/shop/gbp/handbook-on-gender-and-violence-](https://www.e-elgar.com/shop/gbp/handbook-on-gender-and-violence-9781788114684.html)
[9781788114684.html](https://www.e-elgar.com/shop/gbp/handbook-on-gender-and-violence-9781788114684.html)

- Kelly, J. B., & Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: Research update and implications for interventions. *Family court review*, 46(3), 476-499.
- Scott-Storey, K., O'Donnell, S., Ford-Gilboe, M., Varcoe, C., Wathen, N., Malcolm, J., & Vincent, C. (2023). What About the Men? A Critical Review of Men's Experiences of Intimate Partner Violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(2), 858-872.
<https://doi.org/10.1177/15248380211043827>